ಗದ್ಯಪಾಠ – ೭ ಊರುಭಂಗ

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಭಾಸ

- ಭಾಸನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರ. ಈತ ಕಾಳಿದಾಸನಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ಐದುನೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನವನು.
- ಈತನ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೩೦೦.
- ಈತನು ಪೂರ್ಣರೂಪದಲ್ಲಿ ೨೫–೩೦ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಲಭಿಸಿರುವ ನಾಟಕಗಳು ೧೪ ಮಾತ್ರ.
- ಈತನ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ: **ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯೌಗಂಧರಾಯಣ, ಸ್ವಪ್ನವಾಸವದತ್ತ, ಚಾರುದತ್ತ** ಇವು ಬೃಹತ್ಕಥೆ ಆಧಾರಿತವಾದವು.
- **ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ, ಅಭಿಷೇಕ, ಯಜ್ಞಫಲ** ಇವು ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು.
- **ಪಂಚರಾತ್ರಾ, ಮಧ್ಯಮ ವ್ಯಾಯೋಗ, ದೂತವಾಕ್ಯ, ದೂತ ಘಟೋತ್ಕಚ, ಕರ್ಣಭಾರ, ಊರುಭಂಗ** ಇವು ಮಹಾಭಾರತ ಆಧರಿಸಿ ಈತನು ಬರೆದಿರುವ ನಾಟಕಗಳು.
- **ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು:** ಇವರು ಭಾಸನ **'ಊರುಭಂಗ'** ವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದವರು. ಇವರು ಕೋಲಾರದವರು. **ಪಂಪಭಾರತ**ದ ಸರಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮೂಲತಃ **ಬುದ್ಧಚರಿತ**ದ ಗದ್ಯಾನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಇವರು ನೂರಾರು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅ] ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ ಭೀಮನನ್ನು ಏನೆಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ ಭೀಮನನ್ನು ಕಂಡು **"ಹೆದರಬೇಡ ಭೀಮ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಯಾವ ವೀರನೂ ಘಾತಿಸುವುದಿಲ್ಲ"** ಎಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

೨. ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ನೋಡಲು ಯಾರು ಯಾರು ಬಂದರು?

ಉತ್ತರ: ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಲರಾಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರಿ, ದುರ್ಜಯ ಮತ್ತು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಬಂದರು.

೩. ದುರ್ಯೋಧನನು ದುರ್ಜಯನಿಗೆ ಏನೆಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ನನಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಪಾಂಡವರಿಗೂ ವಿಧೇಯನಾಗಿರು.

೪. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ "ತಾನು ಏನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ **"ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪಾಂಡುತನಯಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ"** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

೫. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು "ನಿನ್ನ ದರ್ಪವೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತೇ" ಎಂದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ಹಾಗಲ್ಲ! ರಾಜರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವೇ ಶರೀರ. ಆ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು.

ಆ] ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನು ಹೇಳಿದನು?

ಉತ್ತರ: ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು **"ಅಯ್ಯಾ, ಬೇಡ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ಅಭಿಷಿಕ್ತ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಭೂಮಿತಾಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕರ್ಣನು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದನು; ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ದೇಹಪಾತವಾಯಿತು. ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಗತಿಸಿಹೋದರು; ನನ್ನ ಗತಿಯೂ ಹೀಗಾಯಿತು. ಗುರುಪುತ್ರ, ಇನ್ನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸಾಡು."** ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೨. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಧನುಷ್ಟಾಂಕಾರ ಕೇಳಿದ ಬಲರಾಮನು ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳೇನು?

ಉತ್ತರ: ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಧನುಷ್ಟಾಂಕಾರ ಕೇಳಿದ ಬಲರಾಮನು ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ; **"ರಣದುಂದುಭಿಗಳ ಮೊಳಗು ನಿಂತು ಮೂಕವಾದ, ಬಾಣ–ಕವಚ–ಚಾಮರ–ಛತ್ರಗಳು ಚೆಲ್ಲಿರುವ, ಯೋಧರೂ ಸೂತರೂ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಧನುಷ್ಟಂಕಾರದಿಂದ ಕಾಗೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ, ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ಚದುರುವಂತೆ ಮಾಡಿದವನು ಯಾರು?"** ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೩. ದುರ್ಜಯನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಜಯನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ದುರ್ಯೋಧನನು: **"ಅಹ! ಈ ಚಿಣ್ಣನೂ ಬಂದ! ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹವು ನನ್ನನ್ನೀಗ ದಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಈ ಹಸುಳೆ ದುರ್ಜಯನು ದುಃಖ ಎಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ಅರಿಯ. ಸೋತುಬಿದ್ದು ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಏನೆಂದಾನೋ?"** ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

೪. ಪಾಂಡವರು ತನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಮುರಿದರೆಂಬ ಮಾತು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬುದನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ 'ಭೀಮನಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಪವೂ ಮುರಿದುಬಿತ್ತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು **"ನೋಡು ಗುರುಪುತ್ರ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದಾಡಿದೆವು. ಪಗಡೆ ಆಟದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಪಾಂಡವರನ್ನು ವನ್ಯಮೃಗಗಳೊಡಗೂಡಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರ್ರನೆ ತಿರುಗಾಡಿಸಿದೆವು. ಇವುಗಳ ಮುಂದೆ ಪಾಂಡವರು ನನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಮುರಿದರೆಂಬ ಮಾತು ಅತ್ಯಲ್ಪವಲ್ಲವೇ? ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡು"** ಎಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಇ] ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು–ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ದುರ್ಯೋಧನನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ – ದುರ್ಯೋಧನರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ – ದುರ್ಯೋಧನರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ: (ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

ದುರ್ಯೋಧನ : ಅಪ್ಪಾಜಿ, ಈಗ ದುಃಖಿಸುವುದರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ : ಅಪ್ಪಾ, ದುಃಖಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನೂರು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಈಗಾಗಲೇ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೆ! ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವ ನೀನೊಬ್ಬನೂ ಗತಿಸಿದರೆ ಸರ್ವವೂ ನಾಶವಾದಂತೆಯೇ (ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವನು).

ದುರ್ಯೋಧನ : ಅಯ್ಯೋ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾವು ಬಿದ್ದಿರಾ? ಅಪ್ಪಾಜಿ, ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಏಳಿ!

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ : ಅಪ್ಪಾ, ನಾನೇನೆಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲಿ?

ದುರ್ಯೋಧನ : ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದೆ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಹತನಾದನೆಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿರಿ. ಅಪ್ಪಾಜಿ, ಹೇಗೋ ಶೋಕವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ. (ತಂದೆಯ ಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ) ಇದೋ, ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ತಗ್ಗಿರುವ ಈ ತಲೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಯಾವ ಘನತೆಯಿಂದ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನೋ ಅದೇ ಘನತೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ : ಹುಟ್ಟುಕುರುಡನೂ, ವೃದ್ಧನೂ ಆದ ನನಗೆ ಬಾಳಿನ ಆಶೆಯೆಲ್ಲ ಇಂಗಿಹೋಗಿದೆಯಾದರೂ, ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಈ ಪುತ್ರಶೋಕವು ನನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

೨. ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ದುರ್ಜಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ದುರ್ಜಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ: (ದುರ್ಜಯ ತಂದೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ)

ದುರ್ಯೋಧನ : ಅಪ್ಪಾ! ದುರ್ಜಯ, ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ?

ದುರ್ಜಯ : ನೀವು ತಡಮಾಡಿದಿರಿ, ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಬಂದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ!

(ದುರ್ಯೋಧನ ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ) ಅಪ್ಪಾಜಿ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದರೆ ನೀವೇಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತೀರಿ?

ದುರ್ಯೋಧನ : ಚಿಣ್ಣ, ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಪ್ಪ! ನೀನು ಕುಳಿತು, ಆಡಿ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ತೊಡೆ ಇನ್ನುನಿನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕಿಲ್ಲವಪ್ಪ!

ದುರ್ಜಯ : ಯಾಕಪ್ಪಾಜಿ, ನೀವೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ? **ದುರ್ಯೋಧನ** : ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ದುರ್ಜಯ : ಅಪ್ಪಾಜಿ, ನನ್ನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ. **ದುರ್ಯೋಧನ** : ಹೋಗು, ಹಾಗೆಂದು ಭೀಮನನ್ನು ಕೇಳು ಹೋಗು.

ದುರ್ಜಯ : ಬನ್ನಿರಪ್ಪಾಜಿ, ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ ಎಲ್ಲರೂ.ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. **ದುರ್ಯೋಧನ** : ಮಗು ಹೋಗು, ನಾನು ನಡೆಯಲಾರೆನಪ್ಪ.

ದುರ್ಜಯ : ನಿಮ್ಮನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಬನ್ನಿರಪ್ಪಾಜಿ! **ದುರ್ಯೋಧನ**: ಅಪ್ಪಾ ದುರ್ಜಯ, ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನು. (ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ–ಗಾಂಧಾರಿ ಆಗಮನ)

೩. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಳಿಸಾರುವ ಮೊದಲು ಆಡಿದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಈ] ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ನನ್ನ ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಭೀಮನೆದೆಯನ್ನು ಉತ್ತು ಬರುತ್ತೇನೆ."

ಉತ್ತರ: ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು** ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಾಸನ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಗದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಬಲರಾಮನು ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭೀಮನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕೋಪಗೊಂಡ ಬಲರಾಮನು **"**ಯುದ್ಧ ನಿಯಮವನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ತೊಡೆಗೆ ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದ ಭೀಮನ ಎದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಉತ್ತು ಬರುತ್ತೇನೆ**"** ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ಭೀಮನ ಎದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಯುಧವಾದ ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಉಳುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

೨. "ಅಂತಹವನೂ ಇಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಗೆದ್ದನೆಂದರೆ ನಾನು ಸೋತಂತಾಗಲಿಲ್ಲ."

ಉತ್ತರ: ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು** ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಾಸನ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಗದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಭೀಮನು ಮೋಸದಿಂದ ತೊಡೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಬಲರಾಮನು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅರಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಕುಬೇರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಾದ, ಹಿಡಿಂಬಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಭೀಮನೂ ತನ್ನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಂದನು. ಇದರಿಂದ ತಾನು ಸೋತಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ಭೀಮನಂತಹ ಬಲಶಾಲಿಯಿಂದಲೂ ತನ್ನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

೩. "ನಿನಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ತೊಡೆಯಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕಿಲ್ಲವಪ್ಪ!"

ಉತ್ತರ: ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು** ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಾಸನ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಗದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಭೀಮನಿಂದ ತೊಡೆ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಆತನ ಮಗನಾದ ದುರ್ಜಯ ಹಾಗೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ದುರ್ಜಯನು ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಲು ಬಂದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ನೋವಿನಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತಾ **"**ನೀನು ಆಡಿ ಬೆಳೆದ ಈ ತೊಡೆ ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲ**"** ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ತೊಡೆ ಮುರಿದುಹೋಗಿದ್ದು ಇನ್ನೇನೋ ತಾನು ಅಸುನೀಗಲಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನು 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ತೊಡೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

೪. **"ಹೋಗು ಮಗನೇ, ಹಾಗೆಂದು ವೃಕೋದರನನ್ನು ಕೇಳು ಹೋಗು."**

ಉತ್ತರ: ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು** ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಾಸನ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವ **'ಊರುಭಂಗ'** ಎಂಬ ಗದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ದುರ್ಯೋಧನನು ದುರ್ಜಯನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾ **"ನೀನು ಆಡಿ ಬೆಳೆದ ಈ ತೊಡೆ ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲ"** ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಬಾಲಕ ದುರ್ಜಯನು **"ಏಕೆ, ನೀವೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರಿ?"** ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನ **"ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ"** ಎಂದಾಗ ಅವನು **"ನನ್ನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ"** ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ಮೋಸದಿಂದ ತನ್ನ ತೊಡೆ ಮುರಿದವನು ಭೀಮನಾದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ ಅವನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೃಕೋದರನ್ನು ಕೇಳು ಹೋಗು ಎಂಬ ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಊ] ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಪದವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

೧. ಕುರುಕುಲದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ **ಜಲಾಂಜಲಿ** ಕೊಡಲು ಪಾಂಡವ ಮೇಘಗಳು ಜೀವಿಸಿರಲಿ.

೨. ಎರಡು ತೊಡೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ **ಅಭಿವಂದಿಸುವ** ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟ.

೩. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವ **ಪುತ್ರಸ್ನೇಹವು** ನನ್ನನ್ನೀಗ ದಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

೪. ಅಪ್ಪಾಜಿ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ **ತೊಡೆಯ** ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ!

೫. ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲಿರುವ **ದುರ್ಯೋಧನನು** ಪಡುವಣ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವ ಸಂಧ್ಯಾವಗಾಢ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವನು.

****** "ಪಂಪನನೋದುವ ನಿನ್ನಾ ನಾಲಗೆ; ಕನ್ನಡವೇ ಸತ್ಯ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಆಲಿಪ ಕಿವಿಯದು ಕನ್ನಡವೇ ನಿತ್ಯ" ******